

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. nr 20

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor., pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor. Vrii de Duminică pe an — 4 coroane. — Pentru România și străinătate pe an: 40 franci.

Manuscripte nu se napofază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. nr 20

INSERTIUNILE:

de nu șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și insertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Serisori nefrancați nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Plângeri „patriotice“.

„Strigătul de alarmă al conțelului Apponyi Albert a răsunat în pustiu; forța spiritului național deșteptat nu pătrunde până la periferie“.

Cu această jainică declarație își începe propagatorul ideii de „imperialism maghiar“, „Budapesti Hirlap“, primul articol din numărul recent.

Nu pătrunde, nu se poate instăpâni, „dincolo de Piatra Craiului“ spiritul „patriotic“, șovinist; — e natural, ca broasca să nu poată înghiți ... o casă; și trebuie să se mulțumească „imperialiștii“ că au constatat acest lucru, din care constatare se-și tragă consecvențele; să se mulțumească, dacă în 30 de ani au isbit să facă să — pulseze măcar în Budapesta spiritul „patriotic“, mai mult sau mai puțin creștin mai mult sau mai puțin maghiar. . .

Intotdeauna am îndemnat pe compatrioții nostri Maghiari, să se întoarcă de pe calea impetuosității șoviniște, pentru binele patriei noastre comune. Căci „forța spiritului național deșteptat“ numai la miserii, neajunsuri, nedreptate și decadentă a dus și duce. Și simăgirea îi va duce la mari decepții de „patrioți“!

A mai argumenta în această direcție de idei, ne credem dispensați de data aceasta, căci însuși confratele „imperialist“ ne înșiră argumente pentru imposibilitatea maghiarizării „periferiilor“.

„Dincolo de Piatra Craiului — zice B. H. — din tradițiile sfatului național săsesc se desface un organism, care transpune în viață un spirit public, cultural, economic, politic și social cu totul străin. . .“

„... Tradiția adunării populare române din Sibiu susține opinia publică. Această opinie publică creează separare în viața economică, culturală, politică și socială. . .“

Bar conclusia acestor constatări premise este:

„Nici forța națională maghiară nu răpește în curentul său forța naționalităților, nici unitatea colectivă a raselor maghiare nu se formează, ca să poată sta față cu forța colectivă a naționalităților, care a început să se formeze“.

Absurditatea maghiarizării, a „formării raselor unitare maghiare“, atât de clar invederată, obiar și dacă nu poate să hotărască pe Maghiari ca de-odată să abordeze o altă politică de stat, ar trebui cel puțin să-i dispună, nu la revoltă sufletească, ci la gratitudine față de naționalități, față de Sași și Români, față de acești „străini“ în țeara lor, despre cari e vorbă în spusele lui „Budapesti Hirlap“. Căci dând tot pentru stat, ce se poate cere cetățeanului și în schimb neprimind nici oeeace le acordă legea, ei prin ei au știut și știu să se valideze, muncind pentru a se consolida pe toate terenele, pentru a deveni puternice elemente constitutive de stat.

Și cu atât mai mult avem dreptul la recunoștința celor ajunși să conducă destinele acestei țări, cu cât aleșii lor, favorizații, protegiații de ei, sunt incapabili de entuziasm și jertfe, pentru neamul lor și pentru patrie, cum o spune incidental „Pesti Napló“, raportând despre adunarea dela Șimleu:

„Se tocește ascuțișul urei, când ved energia, răbdarea, sacrificiul, cu care se leagă valahimea de idealurile sale . . .“

„... Trebuie să recunoaștem, că „este totuși o virtute“, — „în care noi suntem foarte scâpătați“.

Superioritatea asupriților ar trebui să facă pe șoviniștii să lapede odată vâlul fantasmagoriilor de pe ochi, să-și smulgă din inimă ura pe care ne-o rezervă și pe care adeseori nouă ni-o pun în socoteală.

În fața virtuților vrăjmașului își ridică pălăria.

Maghiarii să-și facă datoria!

Contele Károlyi Sándor, șeful agrarilor maghiari a adresat alegătorilor din Göucz, unde va candida la viitoarele alegeri o scrisoare deschisă, în care spune:

„In prezent trebuie să ne dăm silința, fără deosebire de partid, ca din nou să se valideze pe terenul economic cinstea și să se asigure pentru poporul nostru puțința de a trăi“.

Comentând la loc de frunte spusele contelui, Hasánk zice:

„Politica veche, indiferența ușuratăă a națiunii, prostia copilărească, care nu în fapte caută patriotismul, ci se lasă a fi sedusă cu vorbe frumoase, de sigur, fără îndoială, duce aci“.

Recunoaștem și noi că „cinstea“ și „patriotismul“ șoviniștilor nu sunt tocmai la ape bune, — dar câtă vreme politicianii „patrioți“ numai o națiune ved în țeara aceasta, nici contele Károlyi n-o să fie dintre cei ce servese țeara și adevăratele ei interese și prin urmare, ispravă nici dînsul cu al săi nu va face.

Ultimul cuvânt al lui Szilágyi despre Széll. La un banchet dat în onoarea ministrului Darányi la Karlsbad în ziua de 26 Iulie, ținând un toast politic, Szilágyi s'a exprimat despre politica lui Széll în modul următor:

„Atât eu cât și amicii mei, și aceia cari au fost cu mine până acuma, și cari mă vor mai urma, ne vom desface din actualul partid liberal și vom alcătui un astfel de partid liberal, pe care nici vrăjmașii nostri nu-l vor pute numi: cu două fețe. Eu socotesc pe Széll de bărbat liberal, dar numai întrucât privește individualitatea lui proprie; pentru-că politica lui este pseudo-liberală, cu care nu se va pute susține multă vreme, după cum ve veți convinge cu toții într'un apropiat viitor“.

A scâpat Széll de reductabilul său . . . amic!

Mandatul din Pojon. Aba s'a răcit bine Szilágyi, reprezentantul cercului I al orasului Pojon în parlament, și patrioții locali sunt viu preocupați în căutarea noului candidat guvernamental. La alegerile dela

1891 căzase contele Apponyi Albert față cu Szilágyi în acel cerc. Alegătorii s'au gândit să-i dea o satisfacție acum stălpului actualului guvern, pentru căderea lui din trecut. Dacă zărele maghiare află că Apponyi nu e dispus să se despartă de mandatul său sigur din Jászberény. Va merge deci o deputațiune la primul-ministru Széll, ca să-i ceară învoirea pentru a oferi succesiunea lui Szilágyi: lui Széchenyi Macó, ministru a lat re al Majestății Sale.

DELA ȘIMLEU.

Punctul de competență al activității adunării generale a Societății pentru fondul de teatru rezidă în propunerea comitetului prezentată în prima ședință a adunării de a Șimleu. Până a reveni asupra decurgerei adunării, dăm aci acea propunere, caracteristică pentru importanța adunării din anul acesta.

Estă propunerea:

Onorată adunare generală!

Înainte de aceasta cu 31 de ani s'a înființat între Români din Ungaria și Ardeal Societatea pentru crearea unui fond de teatru național român. Dorul de cultură a îndemnat pe poporul român să întreprindă pasul acesta și cu toată sărăcia acestui popor, însuflețirea lui pentru înaintare în cele sufletești, încetul cu încetul a creat un fond, care astăzi aduce un venit anual sigur de aproape douăzeci mii de coroane.

Comitetul de acum al Societății este de părere, că suma aceasta ajunge cel puțin pentru începerea lucrărilor de lipsă la înființarea faptică a teatrului român. De un șir de ani deja opinia publică românească cere cu mare insistență începerea acestor lucrări.

E într'adevăr timpul suprem, ca fondul adunat din însuflețirea pentru cultură a poporului românesc, să înceapă odată a-și da roadele sale acestui popor setos după înaintare pe terenele nobilitării sufletului. Dorința aceasta o exprimă și adunarea generală dela Abrud, care în ședința a II-a prin punctul protocolar IV. aduce concludusul următor:

„Comitetul Societății este invitat să chibzuiască mijloacele de lipsă, pentru-ca după puțință mai curând să se poată realiza tendința esențială a statutelor Societății, de a înființa adevăratul român în mijlocul poporului nostru“.

Peste tot întreprinderea aceasta culturală a poporului nostru multora li-s'a părut imposibilă, o utopie. Și mulți tocmai din motivul acesta nu au spriginit întreprinderea noastră cu căldura trebuitoare. Ba într'un timp Societatea pentru crearea unui fond de teatru național român adormise cu desăvârșire. Atunci, sunt acum șase ani, sediul comitetului a fost mutat dela Budapesta la Brașov. Și comitetul nou a început cu mare insistență să pornească afacerile Societății înainte. Acum interesul publicului românesc s'a deșteptat din nou pentru ideea înființării unui teatru

național în mijlocul Românilor din Ungaria și Ardeal.

Astfel comitetul crede, că trebuie să se folosească de acest viu interes al publicului românesc, pentru-ca să încerce începerea lucrărilor de lipsă la înființarea teatrului românesc. Suntem de credință, că lucrările acestea vor cimentă în jurul lor toată căldura națională a Românilor din Ungaria și Ardeal. Sperăm astfel, că spesele, ce indispensabil sunt de lipsă la înființarea teatrului chiar și la începutul lucrărilor, se vor îndeplini chiar numai din sporirea interesului, ce se va desvolta în mijlocul poporului nostru pentru chestiunea aceasta culturală de așa mare importanță.

În cadrul Societății noastre de acum însă nu se poate face absolut nimic pentru începerea lucrărilor trebuitoare la înființarea teatrului național român. Căci în paragraful 1 al statutelor scopul societății se precizează astfel: „Se institue o societate pentru crearea unui fond, din care cu timpul să fie posibilă înființarea unui teatru național român“. În § 22 se decide: „Adunarea generală poate modifica aceste statute, fără însă a schimba scopul Societății“.

Astfel nu rămâne alt-ceva, decât să facem us de dispozițiile §-ului 21 din statute, care sună astfel: Când fondul Societății se va urca la o sumă, din care s'ar pute realiza înființarea teatrului național român, adunarea generală — convocată anum pentru acest scop — va decide asupra acestei chestiuni. Tot-odată ea va decide dacă Societatea mai are să existe ca atare sau este a se institui o societate anume pentru teatru?“

Pe temeiul celor expuse aci, comitetul subscris al Societății pentru crearea unui fond de teatru român propune, ca adunarea generală adunată aci la Șimleu-Silvaniei să aducă următorul concludus:

„Adunarea generală a societății pentru crearea unui fond de teatru național român, ținută în zilele de 1 și 2 August n. 1901 la Șimleu-Silvaniei, îndrumă pe comitetul acestei Societăți, ca la timp și loc potrivit să convoace pentru anul 1902 o adunare generală, care în sensul §. 21 din statutele acestei Societăți, să decidă asupra chestiunii de a realiza înființarea teatrului român. La acea adunare generală comitetul să prezinte propunerii amănunțite și motivate asupra afacerii înființării teatrului român“.

Din ședința comitetului, ținută la Brașov, în 9 (22) Iunie 1901.

Virgil Onițu,
vice-președinte.

Vasilie Goldiș,
secretar.

În a doua ședință a sa adunarea a decis, ca comitetul să convoace pentru anul viitor o adunare generală, care să chibzuească asupra schimbării statutelor, cu scop de a lua măsuri pentru pregătirea înființării teatrului român.

Noul tarif vamal german.

Noul tarif vamal german, publicat „prin abuz“ de un ziar german, apoi pentru a preveni comentarii greșite, publicat și în mod oficial, preocupă astăzi toate cercurile politice. Eată câteva voci asupra lui:

„Le Temps“ primește din Berlin următoarele, cu data de 28 Iulie st. n.:

Cancelarul de Bülow a declarat că surplusul se va trebui să rezultă din urcarea taxelor vamale va fi întrebuintat pentru crearea de instituții de binefacere. Guvernul imperial nu se gândește de loc la o sporire a veniturilor fiscale.

Se socotește că surplusul viitoarelor taxe de import se va urca la 150 milioane de mărci, care în realitate, după legea Frankenstein, vor trebui repartizate între statele germane confederate.

Tot în privința acestor taxe, se calculează că o familie de cinci persoane va trebui să cheltuească pe an, pentru pâine, o sumă suplimentară de 35 de mărci.

„Deutsche Tageszeitung“, organul principal al agrariilor, găsește că urcările taxelor, îndeosebi acele pe cereale, sunt insuficiente. Acest ziar zice că Reichstagul va trebui să urce și mai mult tariful vamal, care nu acordă o protecție îndestul de eficace agriculturii.

O știre ce are nevoie de confirmare pretinde că în consiliul federal ar exista o importantă minoritate ostilă — din cauze diametral opuse — proiectului de tarif vamal, de oare ce acesta ar face imposibilă reînnoirea tratatelor comerciale.

Impăratul, la rândul său, e partisanul reînnoirii tratatelor. Până acum influența imperială s'a simțit în proiect în favoarea construcției unor nave, care ar obține scutire de vamă pentru materialele destinate șantierelor maritime.

Ziarele germane și străine continuă a se ocupa de tendințele proiectului de tarif.

Presă conservatoare aprobă fără restricții noul tarif vamal, pe care organele agrariene l'ar dori și mai prohibitiv. Din contră presa liberală, moderată, radicală și socialistă, este unanimă într-o respingere a proiectului; ea invită pe cetățeni să organizeze agitația spre a face să cadă proiectul de tarif, pe care ea îl consideră desastroos pentru toate ramurile comerțului și industriei germane, precum și pentru populațiune, a cărei existență va fi scumpită în proporții enorme.

GENERALUL DEWET.

(Continuare și fine).

Cum n'ar fi devotați războinicilor Burilor unii șef care nu numai că le arată o sollicitudine atât de patriarhală pentru starea lor materială, dar știe încă să găsească la nevoie cuvinte din acele care se repetă din om în om în rînduri și fac timp de câteva zile bucuria și mîngîierea unei armate!

După-cum Villars, prin nesecata sa veselie franceză, știa să încuiască printr'un cuvînt vesel o împărțire de hrană amănată pentru a doua zi și susținea prin minuni de veselie moralul trupelor sale crude încercate prin desatrele războiului pentru succesiune, Dewet știe să aibă în momentele cele mai critice acel sarcasm blînd și deghisat care convine spiritului și caracterului Burilor.

În Iunie anul trecut, Dewet a învins pe Englezi chiar pe terenul propriu al seilor ferme și a pus mîna pe un enorm convoiu de efecte de echipament militar, hrană, arme și muniții. După-ce a făcut inventarul acestei prețioase prăzi, care-i permitea să aprovizioneze mica sa armată timp de două sau trei ani, a exclamat adresându-se credincioșilor săi soldați:

— Nici-odată proprietatea mea nu mi-a produs o recoltă atât de frumoasă în timp de pace.

Impresia la Roma, ca și la Viena, e puțin favorabilă. Cu toate acestea, în lumea oficială cel puțin proiectul nu e combătut pe față. Se contează pe bunăvoința guvernului imperial german de a nu face imposibilă reînnoirea tratatelor de comerț.

La Roma se speră că cifrele noului tarif nu sunt fixate definitiv și că vor suferi fericite modificări în sinul consiliului federal.

Oficiul austriac „Fremdenblatt“ nu crede că Reichstagul va vota proiectul noului tarif vamal.

Înainte de toate — zice acest ziar — Reichstagul nu e compus în așa chip încât să fie probabilă o victorie așa de strălucită a agrariilor. Nu se poate presupune că reprezentanții în centru din provincia renană, din Westfalia și din alte ținuturi industriale să voteze scumpirea simțitoare a cărnii și a cerealelor. Pe lângă aceasta, paguba ce s'ar aduce Germaniei prin primirea tarifului vamal ar fi mai mare de cât aceea a statelor importatoare respective. Germania e avisată la importul de alimente; pămîntul său, cu actualul mod de exploatare, nu poate să aprovizioneze pe locuitorii de cât cu o parte din ceea ce ei au trebuință; restul trebuie să îl cumpere din străinătate și aceasta o fac prin vînzarea de produse industriale și altele. Dacă industria, comerțul și creditul sunt împedecate în dezvoltarea lor și dacă hrana se scumpește, prin aceasta națiunea germană va suferi cu mult mai mult de cât străinătatea, dela care va putea cumpăra mai puține alimente; ea va fi mai rău hănită. Nu trebuie să se treacă cu vederea faptul că Germania a devenit un stat mai mult industrial și comercial și că agricultura sa nu poate acoperi necesitățile interne. Ea este un stat care are nevoie de import tot așa de mult ca și de deșeurii și că de aceea e avisată la comerț și tratate; astfel fiind, e probabil că Reichstagul nu va primi proiectul.

„Neues Wiener Tagblatt“ scrie: Germania pare a voi să arunce întregul lumii, pe terenul comercial, o mînușă de sfidare. Dacă proiectul de tarif vamal nu va fi modificat fundamental, tratativele Germaniei pentru încheierea tratatelor de comerț n'au șanse de a isbuși. Acest ziar prevede că poporul german se va ridica în contra taxelor proiectate.

„Reichswehr“ vede în proiectul noului tarif vamal o provocare.

„Oesterreichische Volkszeitung“ zice că noul tarif, cu colosalele sale urcări de taxe este un strigăt de alarmă care va chema

la rezistență până la extrem nu numai majoritatea covârșitoare a populațiunii imperiului german ci și statele vecine. Lovitura ce pornește din Germania prin o politică vamală nemoderată se va repercuta și va degenera într'un războiu al tuturor între ei. În acest războiu nu vor fi învinși și învingători, ci numai învinși.

Dintre zările ungurești, „Magyarország“ publică un articol în care arată, că noul tarif isbește mai ales esportul ungar de vite și a produselor de vite. Ridicarea vămii asupra boilor este cu deosebire mare. Până acum se plăteau 25 mărci după bucată; după noul tarif însă se plătesc 12 mărci după maza metrică, ceea ce — socotind că un bou îngrășat are o greutate de 8 măzi metriche — vama după bucată va fi de 96 mărci. Aceasta nu înseamnă alt-ceva, decât sistarea totală a esportului ungar de vite, lapte, caș, unt piei, etc. Tot așa și cu privire la esportul de cereale. După noul tarif, vămile pe cereale vor fi îndoit mai mari, decât cele de până acum. Până acum se plătea pentru esportul din Ungaria vama în sumă de 17.099,028 mărci, după noul plan însă se va plăti 43.238,956 mărci, așa-dar un plus de 26.139,928 mărci, ceea ce constituie o urcare de 153%. Ungaria, zice numita foaie, nu va putea să susțină lupta aceasta.

Din România.

O deserțiune.

„Secolul XX“ din București scrie următoarele:

Fapta monseniorului Antim, care, după cum se știe, a cerut și obținut dela noul patriarh ecumenic din Constantinopol iertare pentru conlucrarea sa la așezarea unei mitropolii cuțovlache independente în Macedonia, a produs oare-care emoțiune în cercurile noastre politice și, în deoseb., în presă.

Emoțiunea este legitimă într-un cât e vorba de actul personal al preotului uitător de cuvînt.

În adevăr ceea ce a făcut monseniorul Antim e de neiertat. Un ministru al bisericii ar trebui să dea pildă de caracter ear nu de deserțiune.

Într-un cât însă presa conservatoare se încearcă să reprezinte defecțiunea neiertatului penitent ca un fel de faliment al cestiunii macedonene și în special al încercării de a emancipa pe Români macedonenii de patriarhia ecumenică, trebuie să protestăm cu energie împotriva unei asemenea concepțiuni.

Cestiunea aceasta nu se intruchipa în persoana lui Antim, pentru ca deserțiunea aceasta să distrugă toată opera atât în prezent cât și în viitor.

E dureros faptul că se pot găsi printre servitorii altarului oameni atât de slabi de duh. Cestiunea însă nu este și nu poate fi compromisă întru nimic.

Din contră, ea nu poate de cât să câștige din acest trist exemplu oferit de monseniorul Antim. Acei cari au în mîna firile cestiunii macedonene vor ști să se ferească pe viitor de speculații călugărești sau laici cari se abat asupra inițiativelor mari și generoase căutînd să le exploateze.

Din străinătate.

Imprumutul bulgar. Se știe că Bulgaria umblă cu limba scoasă după un împrumut, pentru a-și arangea situația financiară. Cine era să-i fie samsaru', decât Rusia! La intervenția patronu'ui deși, francezii s'au declarat gata să dea Bulgarilor bani, dar' prietenie încoace, prietenie încolo: sub condiție de garantare a banilor prin venitul monopolului tutunului, pus sub controlul unei comisii executive franceze.

Bărbații de stat bulgari se opun primirei clausulei finale, — dar mama Rusiei asigură că nu va lăsa să ajungă Bulgaria la dispoziția străinilor. De sigur că se va îngriji alina mater moscovită ca să i salveze pe bulgari din mîni străine, pentru — sine.

Ministerul bulgar n'a ajuns încă să hotărască asupra ofertului francez.

Situația principelui Ferdinand al Bulgariei nu e tocmai fericită, stabilitatea lui e foarte problematică. Puțin popular, pierzând pe devotații săi Stoilov, Petcov și decurând pe mitropolitul Clement, morți, singurul sfetnic aderent i-a mai rămas în ministrul de războiu Papricov. După știrile sosite din Sofia, relațiile prințului și cu acest din urmă sunt pe stricate, deoarece principele a respins de a trece la pensie pe generalul Selabasev, după cererea lui Papricov, susținut fiind numitul general de Caravelov și Zancov; așa că devine nelăsturabilă demisionarea lui Papricov.

Ș'atunci, principele Ferdinand rămîne balansant între sarafotși și ne-amicii săi dela guvern!

Un general francez avea obiceiul să zică soldaților săi: „Tot-deauna aceiași fac să fie ucși“. Acestei observații care trebuie să se aplice trupelor britanice, căci eroismul nu e monopolul unei rase, comandantul șef al armatelor engleze din Transvaal i-ar fi putut adăoga cu exclamare de melancolie: „De asemenea aceiași sunt cari fac să fie făcuți prizonieri“. Trecînd în revistă, a doua zi după o luptă, un număr oare-care dintre soldații inimici cari depuseseră armele la începutul acțiunii, Dewet a recunoscut trei bravi cari se lăsară de mai multe ori să fie făcuți prizonieri și pe cari fusese silit să-i pue în libertate pentru ca să nu-i hrăneasă. A ordonat să fie scoși afară din rînduri cei trei militari incorrigibili, cari aveau o vocațiune indicată pentru profesiunea de prizonier de războiu și le-a spus: „Sunteți liberi cu condițiunea să duceți generalului vostru biletul pe care vi-l voiu încredința“.

Cîteva minute mai tîrziu, cei trei captivi de bună voie erau puși în libertate spre marea lor părere de rău și remiteau comandantului șef al forțelor britanice mesajul următor:

Generale,

Te rog să ai buna voință de a lega sdravăn pe acești trei oameni. Am obosit făcîndu-i prizonieri în fie-care zi.

Dewet.

În afară de acești recidiviști incorrigibili cari de plăcere și spre a se pune la adăpost se lasă să fie prinși la începutul fiecărei bătălii, învingătorul dela Sannah-port tratează pe prizonierii săi cu multă bună-tate și omenie.

Dewet își face un punct de onoare, zice maristul american, de a arăta o extremă diferență ofițerilor și soldaților englezi cari cad în mîinile sale. Prin purtarea sa către aceștia el se pune la adăpostul acușățiunii de a fi dat războiului din Transvaal un caracter implacabil și barbar. El dă prizonierilor un tratament mai bun de cât al soldaților săi și nu-i silește nici odată să meargă pe jos atunci când are în lagăr mijloace de transport“.

Dewet se mai distinge printr'o virtute mult mai greu de practicat, de cât umanitatea și bună-tatea față de prizonierii de războiu; el știe să recunoască meritele adversarilor săi.

„Nădăjduesc, spunea el într'o zi, să nu fiu făcut prizonier vre-o dată; dar dacă mi s'ar întîmpla această nenorocire, m'aș preda mai bine generalului French decât ori-cărui alt general englez. Am pentru talentul său o așa de mare admirație în cât punînd mîna pe el nu l'aș lăsa să-mi scape vre-o dată. Sub nici un pretext nu i aș reda libertatea și l'aș obliga să galo-

peze alături de mine în tot timpul campaniei ca să mă pot bucura cât mai mult de societatea lui“.

Englezii au răspuns la sentimentele cavaleresti ale generalului bur, dînd foc fermei sale dela Rooivaal.

Unicul rezultat al acestui act de sălbătăcie a fost de a face pe Dewet mai activ, mai întreprinzător, mai greu de urmărit de cât nici odată, fără de a înceta de a fi tot așa de uman, tot așa de generos față cu prizonierii săi. Ori-cam s'ar întîmpla, fi-va victorios sau învins, din această luptă inegală, dintre una din cele mai puternice națiuni ale lumii și cîte-va mii de bravi cari au luat arma în mîni pentru apărarea patriei lor, Dewet va rămîne eroul Africii de Sud.

Dewet nu va fi fost numai un tactician din naștere, dar pe deasupra un conducător de oameni. El este acela care, a doua zi după capitularea lui Kronje, ridică spiritele concetățenilor săi, un moment abătute prin acel desastru, merse din fermă în fermă, recrutînd elementele unei noi armate și probă prin victoriile sale că un popor nu trebuie să dispere de soarta lui, cît timp nu disperă de el însuși.

„Slavacării“.

La malul Isarului, aproape de columna păcii și vila pictorului Struk, de un an de zile lucrau miile de brațe muncitoare zi și noapte, la zidirea unui templu nou al muzelor. Acum teatrul „prințului regent“, căci așa s'a botezat, stă gata în toată splendoarea arhitecturii moderne, a picturii decorative și perfecțiunii tehnice a bunei, și așteaptă numai înăvurgarea cu muzica wagneriană, căci teatrul e construit după modelul teatrului wagnerian din Bayreuth și merită exclusiv pentru reprezentarea operelor lui Richard Wagner. Când a trebuit să părăsească Richard Wagner postul de dirigent al operei și chiar Münchenul, din cauza puternicei clice contrare, de sigur n'a visat că va veni un timp când münchenzii vor căuta să facă concurență ideii sale realizate în teatrul wagnerian din Bayreuth. A știut ce face intendantul actual al operei, di Possart, când a agitat pentru ideea edificării teatrului, acum fapt împlinit. Arta ca artă, Geschäftul enorm însă ce promite venitul acestei întreprinderi trebuie să a împins pe di intendant să țină în scopul acesta prelegeri publice și să tipărească broșuri de propagandă. Presupunerea se adevărește, cetind protestul în formă de toast al lui Sigfrid, fiul lui Richard Wagner, ținut cu ocaziunea banchetului dela începutul ciclului operelor wagneriane din Bayreuth. Toată chestiunea se învîrte în jurul banului ce trece dela contingentul mare de străini în casa teatrului; și pe tema acestei concurențe între teatrul wagnerian din Bayreuth și cel din München s'a început deja o cicăleală ziaristică între foile din loc și monitorul din Bayreuth. Cei din Bayreuth au tot dreptul să se îngrijască de viitorul întreprinderii lor, căci străinii de sigur vor preferi teatrul din loc, fiind Münchenul de regulă ținta călătoriei. De aci curiosul aspect ce-l capătă strada de tramvai acestuia în lunile de vară. Ce e tabloulul austro-ungar pe lângă invasiunea multor străine ce se aud la fiecare pas; ce înțelege cea anglo-saxonă predominantă cantitativ. Deocamdată mai curg englezii și americanii din spre Bayreuth, unde au cercetat vechiul teatru wagnerian și unde — cine nu o știe — ca oameni cu sentimente mai delicate decât cele nemțești, dorm somnul domnului în decursul celor șase ore de „asasinat musical“ wagnerian, devenind astfel și mai renunțați decât opera vizitată, ba chiar proverbială. „Inteligența“ noastră va observa, de sigur, indignată: ce om incult și asta, să vorbească așa fel de muzica wagneriană celebră. Prevenim observarea asta modernă și trecem înainte.

Invasiunea „slavacării“, cum le zic la străini în general münchenzii înțelepți și practici, căci ei cunosc numai două feluri principale de oameni: sunt bavarezii și străinii sau „slavacării“! O specie ceva mai apropiată lor, pe care o mai cunosc, sunt: die Saupreusen; încolo s'a isprăvit. Nu le prea vine la socoteală invasiunea străinilor, cari le schimbă moravurile cunoscute ca extrem de gemütlich, se uită cu ochi roși la ei, numai pe acela îi pot doar suferi, cari sunt grei la chimir, cum sunt bunăoară vecinicii călătorii americani și englezi, îndeosebi sexul frumos al acestor națiuni.

La fiecare colț de stradă o grupă de englezoaice se războiește cu Bäckerul în mână. Și pe cât te atrage de departe piciorul exotic, deosebit favorabil de cel tipic al nemțoaicei cunoscut din Heine și Sextil Pușcariu, pe atât de neplăcut te atinge, — adică îți gădile urechea într'un mod neplăcut, vorba lui Caragiali — limba lor armenicească, care în dulceață numai cu limba săsească din Transilvania s'ar mai putea asemăna și concura; rămâne la discreția cetitorului să-și aleagă dialectul sau cele nenumerate. Într'adevăr pare că ar avea în gură o bucată națională nemțească, pe numele Klösse = găluște, cari au onoa-

rea a figure în fiecare Mercure pe lista de bucate a ori-cărui restaurant din München care respectă tradițiunile.

Pe stradă ca pe stradă, e lată și tot mai poți scăpa de autoarele norilor de praf, ridicat de trenurile lungi, târâte a lene după ele; dar' să vedeți cum roiese în palatul de cristal, cât e el de mare, căci cuprinde 70 saloane de expoziție. Noroc că operele de artă alese pe sprânceană anul acesta, te fac să uiți deocamdată împrejurul. După-ce ai cercetat și ai înghițit doze mari de artă sculpturală și de pictură, nu-ți obosește numai ochii și mintea, ci și puterea picioarelor te cam părăsește și acum se ivește din nou pacostea englezo-americană.

Dai după un locșor de odihnă, dar ia-ți de unde nu e. Canapelele sunt țixite de englezoaice și americance perdate în extaz, transportate în mediul tabloului ce-l soarbe cu ochii, de-și vine să le învinovățești că dormitează, așa stau de tăcute, nemișcate și cu ochii de abia întredeschiiși. Singular semna de viață îl dau când, din când în când, mai cască. Scăparea noastră sunt otomanele neproferite de angliușe și americane, din simpla cauză, că n'au razim. Pe acestea doar' dacă mai aflăm vre o scântee de loc, chiar cu risicul de a face, între două captoare, o ba de abur.

În fine a sunat clopotul de esire, și caravanele de zine ale Albionului și lumii noi s'au pus în mișcare, se mai opărăse în mersul lor pe'ndelete acolo, unde s'a aglomerat mulțimea în credință că tabloul respective sculptura, ce o atacă imediat cu binocle și lorgnette, e un cap d'operă. Că se înșeală de cele mai multe ori, nu denotă altceva, decât un gust și cunoștință de artă improprie.

La palatul de cristal e deci deviza, ai noștrilor în orele libere!

An. Ca.

Leafa cadetilor.

„Pesti Napló“, cu data de 2 August scrie următoarele:

„Despre satisfacerea vechilor și dreptelor pretenții ale funcționarilor maghiari de stat și dela căile ferate încă nu e vorbă; ear jurnii candidații de ofțeri își și văd sporirea lefi, care abea de două săptămâni a ajuns în vorbă în ministerul comun de războiu din Viena. Reichswehr tot deauna bine informat în chestiuni militare, anunță că candidații de ofțeri încă înainte de încheierea anului școlar prezent vor fi înscrși în gradul XII de leafă. Ceea-ce va să zică: sporirea lefiilor candidaților de ofțeri se va face cel mai târziu până la Septembrie. Și încă ce sporire! Cadetul va avea leafă lunară de 120 coroane, apoi locuință, compusă dintr'o odaie antreu și bucătărie, sau banii corespunzător pentru acea locuință. Apoi la intrarea în serviciu, primește bani de haine: la pedeștrime 160 coroane, la husari 333 cor., la ulani și dragoni 266 cor., la artilerie și furgonieri 212 cor. „Dar — adaugă ziarul vienez — servitor, nu va mai primi“. Va primi deci cadetul de toate și va avea leafă anuală 1440 cor., ceea-ce un funcționar de căi ferate, după 8 clase gimnaziale, curs special, practică de mai multe luni și serviciu de doi-trei ani poate ajunge. Aceasta îngrijire cu mână largă a ministrului comun de omenii săi, poate da exemplu acelor cari sunt chemați să hotărască în Ungaria în afacerea funcționarilor. Un lucru e sigur: până-când nu sunt îndeplinite cererile funcționarilor de stat și de căi ferate, sporirea lefi cadetilor, o sporire în așa măsură, este imposibilă și nu poate fi vorbă despre ea. A te gândi de bani de buzunar pentru copilăndri, nelasurați, fără familie, atunci când e vorbă de pretențiile mult mai modeste ale oamenilor vrednici, muncii și familisti: aceasta ar fi o procedură în adevăr revoltătoare. Din faptul că sporirea lefi cadetilor se face așa de grabnic, se poate deduce că ministrul de războiu vrea să pună guvernul unguresc și delegațiunile în fața unui fapt accompli. Deoarece guvernul ea să-și dea învoirea la aceasta, considerând răcea și tăcerea lui față cu mișcarea funcționarilor, nu se poate. Aceasta e sigur!

Noutăți

ARAD, 5 August n. 1901.

Visitele capetelor încoronate. Din Meran se anunță, după informația ziarului „N. W. T.“ că în Londra se consideră ca absolut sigur, că regele Edward al Angliei va veni pe monarhul nostru în Iechi. — „Vossische Zeitung“ declară, că este în poziție de a pute publica, că în 10 Septembrie împăratul Wilhelm se va întăli cu țarul Nicolae în portul din Danzig. — O telegramă din Belgrad spune, că acolo s'a lăsat fama, că Sultanul ar fi invitat pe regele Alexandru să-l facă o vizită în Constantinopol.

Escadra rusă la Constanța. În vederea vizitei pe care, după cum s'a anunțat, o va face escadra rusă la Constanța, s'a întocmit următorul program de primire:

Di I Brăteanu, ministru ad-interim la războiu, întovărășit de secretarul general al acelui minister, va merge cu această ocaziune la Constanța.

Di colonel comandor Koslinski, comandantul flotei române militare, va merge să salute pe comandantul escadre imperiale la intrarea sa în raza Constanței.

Când acesta din urmă va înapoia vizita, va fi primit pe bordul vaporului „Regele Carol I“ de către ministrul ad-interim la războiu, asistat de doi: comandorul Koslinski, colonelul Coandă, comandantul diviziunii active din Dobrogea, ofțerii superiori ai garnizoanei și autoritățile locale.

Un prânz aproape de 80 de tacămuri va fi servit pe bordul „Reginei Carol“ în onoarea comandanților ruși căci se crede, că escadra rusă e comandată de doi vice-amirali.

A doua zi oaspeții ruși vor vizita portul, țărnel și casarmile și seara vor fi invitați la un bal dat în onoarea lor de către municipalitate.

O nouă crimă a comitetului macedo-bulgar. Sub acest titlu cetim în „L'Independance Roumaine“:

Un profesor din Macedonia, care a sosit în București, ne a povestit în ce mod agenții comitetului revoluționar bulgar au asasinat pe un comerciant român din Butana. Patru Bulgari s'au dus pe la jumătatea lunii lui Iunie la un nobil român, anume Toma D. Torbu, din comuna Butana, plasa Rahova, districtul Vratza, și i au pretins, în numele comitetului macedonean, să cumpere acțiuni de ale comitetului, în valoare de una mieie lei. Toma Torbu s'a executat și a vărsat o mieie de franci în mâinile agenților. Câte-va zile în urmă Toma Torbu primi o scrisoare dela aceiași Bulgari prin care i-se cerea încă o mieie de lei. De astă-dată comerciantul în chestiune n'a răspuns. Dar peste câte-va zile primi o nouă scrisoare, care îl amenința cu moartea dacă nu va plăti suma, ce i-se cerea până la 28 Iunie.

Toma Torbu, nespurându-se ordinului primit, a fost asasinat de cei patru Bulgari, chiar în domiciliul său, în timpul nopții, prin focuri de pușcă trase pe ferăstrău. Un copil al nenorocitului comerciant, în vârstă de 2 ani, a fost atins de glonțul asasinilor și rănit grav. Copilul a fost transportat la spitalul din Rahova. Asasinii au fugit și n'au putut fi prinși, deși erau perfect de bine cunoscuți în localitate.

„Ceres“ societate comercială pe acții în Satul Nou, convoacă adunarea generală pentru 11 August. Din raportul direcțiunii publicat, extragem următoarele:

„Având onoare a raporta despre anul prim de gestiune al societății comerciale „Ceres“ putem constata, că suntem pe cale de a ne ajunge scopul ce ni-am fost propus la înființarea acestei societăți și cu toate că capitalul social a fost cu totul neînsemnat, plătindu-se o parte mare abia către finea anului de gestiune, rezultatul obținut după o activitate de nouă luni este destul de îmbucurător, ceea-ce o dovedește și bilanțul ce Vi-se supune spre deliberare.

A fost un început greu pentru inactivarea unei societăți, care a avut misiunea să ne arete o cale încă nevăzută de noi, și care avem speranța, în urma succesului

obținut, va contribui a îndemna pe conducătorii poporului să înființeze în toate comunele mai mari astfel de societăți.

Activitatea societății noastre, cu toate că a dispus numai de puteri modeste, nu s'a restrins numai în cadrele acestei comune, ci ne-am extins operațiunile și asupra altor comune din vecinătate, ear' marfa noastră de cereale am plasat-o aproape numai pe piețele mari ale țării.

Greutăți mari am întâmpinat din lipsa de capital suficient și din lipsa de personal de ajuns calificat pentru această branșă, dar' zoul cu care ni-am pus la muncă pentru cauză, experiența câștigată și circumspecția ne-au pus în poziție de a asigura și mai bine pe viitor progresul operațiunilor noastre de cereale.

Fiind de lipsă ca societatea noastră să poată exploata și mai mult comerțul de cereale, se impune lipsa de a ridica capitalul social la o sumă mai mare prin emisiune nouă de acții, în care privință prezentându-Vă o propunere, Vă rugăm a o primi.

Pentru orientarea acționarilor și a celor ce se interesează de mersul afacerilor se raportează despre chestiunea și operațiunile făcute, cari dovedesc o bună gospodărie.

Comunicarea d-lui Xenopol și presa franceză. Ziarele franceze ne aduc știri despre comunicarea făcută de dl Xenopol la Academia științelor morale și politice din Paris, al căreia corespondent a fost ales. Mai toate ziarele înregistrează faptul că dl Xenopol a făcut o interesantă lectură la acea Academie; „Le Temps“ constată că chestiunea tratată de dl Xenopol era foarte bine studiată, dar prea filosofică pentru a și găsi o analiză în acel ziar; „La Fronde“ însă dă o analiză, după cât se vede foarte bine făcută, a comunicării dlui Xenopol de oare-ce din ea reiese pe deplin ceea-ce profesorul ieșan a spus înaintea Academiei.

Școala d-nei Aurelia Pipoș în București. Se știe că ministrul instrucțiunii Publice al României a trimis în străinătate pe d-na Aurelia Pipoș, care timp de un an a studiat la „Wiener Hausfrauen Verein“, organizarea acestor școli de menaj. Reințoarsă în țară, ministrul, pe baza certificatelor obținute de d-na Pipoș, i-a acordat în Februarie trecut, dreptul de a deschide o școală de menaj, pentru care i-se va acorda și o subvențiune. Această școală se va deschide în Septembrie, sub direcțiunea d-nei Aurelia Pipoș, după modelul școlii din Viena, care trece ca una din cele mai bine organizate. Prospectul școlii se va publica mai târziu.

Petrecerea de vară, împreună cu cântări, declamări și teatru se va aranja Duminică în 11 August st. n. a. e. în Lasleul-român cu ocaziunea renovatei bisericii gr.-or. din loc. Prețul de intrare: de persoană 1 cor. de familie a 3 persoane 2 cor. 40 fl.

Post vacant. De loc se poate ocupa postul de contabil la agentura generală „Transilvania“ în Timișoara cu un salariu lunar de 80 coroane. Reflectanții au numai decât a și trimite recursele bine ajustate la adresa: Agentura generală „Transilvania“ Timișoara.

ULTIME ȘTIRI.

Krüger și pacea.

Paris, 4 August. „Figaro“ de azi comunică un interviu cu Krüger. Krüger a declarat că nici un pas nu a făcut în interesul unei intervenții. O astfel de intervenție, a zis bătrânul president, trebuie să vină dela sine. Nu-și va repeta nici propunerea pentru o pace einstă. Buni numai atunci vor depune armele, când li-se va asigura independența. Nu vor protectorat și sunt gata pentru orice sacrificii de bani, dar' libertatea nu și-o vor vinde.

Editor. Aurel Popovici Barciuanu.
Red. respons. Ioan Russu Șirlianu.

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

423 35—

IN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de sestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

„Mureșanul“

instituit de credit și economii, societate pe acții în

MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după bani depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

569 — 22

Diracțiunea.

CREMA MARGARETA

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

! frumuseței !

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

În câte-va zile face să dispară *alunele, petele de ficat, coșii, juputurile, bibilele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile pielii. Netezește încreșturile și ciupiturile de vârsat (bubac), având efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, carora le face pielea tînără și frumoasă.*

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încreșturile de pe obraji cu ajutorul masajului. Spre acest scop Crema Margareta este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu Crema Margareta, dispar nu numai alunițele, petele de ficat, și alte necurațenii de piele, ci și încreșturile, ciupiturile de bubac și alte anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arșei soarelui și a vîretului.

Se poate și ziua întrebuița.

Crema Margareta 1 flacon 1 coroană.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil. 553 48—

Săpunul Margareta 70 fl.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală și părului încăruntit, 2 cor.

Blondinisarea părului de ori-ce culoare, prin care părul primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochinică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fl. și 1 cor.

Resucitor de mustați Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustaților, 50 și 70 fl.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 12.

Representant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la drogueriile; Brusa, Economul & Co., M. Stoinescu, I. Tetzu, I. Zanfirescu și în en gros și detail la Frații Albachary și la toate farmaciile.

Dovadă despre eficacitatea folosirii cremei Margareta e și următoarea epistolă:

D-lui Gntori Földes Kelemen, în Arad.

Folosesc demult Crema-Margareta. Primește simpatia mea pentru efectul bun al acestei creme.

București

Maria Ionașcu, artistă la Teatrul Național.

FERTIVÉ DE CONTRAFACER!

Veritabil nu mai atunci dacă cutia poartă eticheta mea și marca de fabrică înregistrată!

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70 „
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.— „
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80,,
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.— „
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.— „
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2,50 „
7.) „Războiul pentru neatarnare“ de George Coșbuc.	—	1,20 „
8.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.— „
9.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60 „
10.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1,60 „
11.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.— „
12.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1,50 „
13.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz	—	1,20 „
14.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiu tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.— „
15.) Henric Ibsen „Ziua Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.— „

La comanda să se mai adauge de fle-care op 10 fleri spese postale.